

ISBN: 978-605-7949-70-7

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 160

Poetika

Editör

Aykut Ertuğrul

Kapak

Harun Tan

Düzeltili

Cihan Aldık

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Haziran 2019
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih
Caddesi No: 6 Dk: 2
Topkapı 34010 İstanbul
Tel: 212.612 29 30
e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Matsis Matbaa Hizmetleri
San. ve Tic. Ltd. Şti
Sertifika No: 40421
Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.
No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /
İstanbul Tel: 212 624 21 11

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A. Ş.'ne aittir.
İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Sonsuzluğun Yüzleri

İkinci Yeni Şiirinde Görsel Sanatlar

TURGAY ANAR

KETEBE

Turgay Anar

İstanbul, Üsküdar'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu (2001). Marmara Üniversitesi'nde yüksek lisansını (2004), İstanbul Üniversitesi'nde "Yeni Türk Edebiyatında Edebiyat Mahfilleri" çalışmasıyla doktorasını tamamladı (2011). Doktora sonrası araştırmalarını Amerika'da, University of Wisconsin-Madison'da yaptı (2014-2015).

Eserlerinden bazıları: Mekândan Taşan Edebiyat: Yeni Türk Edebiyatında Edebiyat Mahfilleri (2012), Sonsuzluğun Yüzleri: İkinci Yeni Şiirinde Görsel Sanatlar (2015), Viyana'dan Londra'ya: Hüseyin Kâzım'ın Viyana, Almanya, Moskova ve Londra Seyahatnâmeleri (2015), Büyülü Bir Geçmiş Zamanının İzinde: Bosnalı Ali Şevki Hoca (2017). Ayrıca Ahmet Hamdi Tanpınar ve Metin Eloğlu'nun kitaplarına girmemiş metinlerini derledi. İstanbul Medeniyet Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

İçindekiler

Önsöz.....	9
------------	---

I. BÖLÜM

1. Ut Pictura Poesis: Resim, Görsellik ve Şiir Analojisi	19
2. Ekfrasis: Görselin Dile Gelmesi	29
3. Ortaçağ'da Ekfrasisin İşlevleri: İyilik ve Güzelliğe Yöneltmek.....	51
4. Paragone: Görsel Sanatlar ve Şiirin Kıyaslanması	56
5. Zamanı Mekânda Donduran “Müze”lerin Ekfrasisine Etkisi: Görme Biçimleri Değişirken.....	69
6. Metinlerarasılık/Göstergelerarasılık Bağlamında “Modern” ve “Popüler” Ekfrasis: Kadim Sanatın “Aura”sı Kaybolurken	76

II. BÖLÜM

Türk Edebiyatında Görsel Sanatlar- Şiir İlişkisine Genel Bir Bakış	87
---	----

III. BÖLÜM

İkinci Yeni Şiiri	117
1. İkinci Yeni Şiirinde Resimler ve Ressamlar	127
3. İkinci Yeni Şiirinde Sinema.....	220
4. İkinci Yeni Şiirinde Fotoğraf.....	235
5. İkinci Yeni Şiirinde Heykel	251
6. İkinci Yeni Şiirinde Mimari Eserler.....	260
7. İkinci Yeni Şiirinde Geleneksel Türk-İslam Sanatları	276
8. İkinci Yeni Şiirinde Özgün Baskı	289
Sonuç.....	293
Albüm.....	305
Kaynaklar.....	321
Dizin	337

*“Peygamber çiçeğinin aydınlığındaki”
Gülhatun Anar için*

Önsöz

Görsel sanatlar ile edebiyat arasındaki ilişki biçimi ve düzeyi, bu ilişkinin nitelikleri çeşitli açılardan yüzyıllardır irdeleniyor. İlk insan ile başlayan bu her açıdan ilginç, önemli ve farklı serüvene odaklandığımız zaman karşımıza özellikle Batı edebiyatı, sanatı ve kültüründe çok köklü bir birikim çıkıyor. Fakat bir birikimin varlığından söz edebilmek için öncelikle görme ve konuşma ile ilgili düşünmemiz gerekli.

Acaba ilk insan önce konuştu mu, yoksa gördü mü? John Berger'e bakarsak, çok iddialı bir şekilde o, "görme"nin "konuşma"dan önce geldiğini söyler ve "*Bizi çevreleyen dünyada kendi yerimizi görerek buluruz. Bu dünyayı sözcüklerle anlatırız ama sözcükler dünyayla çevrelenmiş olmamızı hiçbir zaman değiştirmez.*"¹ cümleleriyle görüşünü vurgulu bir şekilde açıklar. Bir görselin, bir dile, söze üstünlüğüne dair kanıt veya varsayımlara hiç yaklaşmadan, aslında öncelik ve sonralığın, bir şeyin üstünlüğünü kesin olarak gösterecek *en sağlam* delil olmadığını düşünmek zorundayız. Ya da şöyle demek belki işimizi kolaylaştırır: *Önce olan ne kazanıyor? Sonra olan ne kaybediyor?* Aslında bu tür bir tartışma, bizim varmak istediğimiz hedefe ulaşmamızı sonsuza kadar engelleyebilir. Önemli bazı şeyler bu tartışma se-

1 John Berger v.d., *Görme Biçimleri* (Çev. Yurdanur Salman), Metis Yayınları, 6. bsk., İstanbul, 1995, s. 7.